

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Таким чином, впродовж досліджень піддослідний молодняк, який використовував дослідний раціон з додаванням білково-мінерально-вітамінної добавки (ТМ «Агровет-Антлактик»), переважав своїх однолітків за інтенсивністю накопичення живої маси та приростів.

Список використаних джерел

1. Бірта Г. О. Відгодівельні, забійні та м'ясо-сальні якості свиней різних напрямів продуктивності / Г. О. Бірта, Ю. Г. Бургу // Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2012. №4. – С. 49-51.
2. Волощук В. Відгодівельна здатність свиней залежно від технології утримання / В. Волощук, Ю. Коваль // Тваринництво України. 2014. №10. С. 6-9.
3. Гуцол А.В. Використання БВМД Інтермікс в годівлі свиноматок / А.В. Гуцол, Н.В. Гуцол, Н.В. Лобасюк // Зб. наук. праць ВНАУ. – Вінниця, 2016. В.1 (91). С. 86–93.
4. Штайнер Т. Природна стимуляція росту та продуктивності у свиней / Т. Штайнер, В. Лохов // Аграрний тиждень. – 2014. – № 11-12. – С.68-75.
5. Khalak V. I., Voloshchuk V. M., Gutyj B. V. та ін. Young pig fattening and meat quality due to varying formation intensities in early ontogenesis and two genotypes of the melanocortin receptor 4 (MC4R) gene // *Veterinarska stanica*. 2023. Vol. 54(3). P. 245–254.

Emelyanov V. FEATURES OF GROWTH AND DEVELOPMENT OF YOUNG LARGE WHITE BREED PIGS

The article presents the results of research into the meat qualities of pigs used in industrial pig farming in the southern region of Ukraine. The aim was to conduct scientific and economic experiments on fattening young pigs of the Large White breed, after which changes in the main indicators of productivity of young pigs were assessed. The growth rate of piglets was determined based on the results of control weighing, as well as by calculating the average daily gains at the beginning and end of the experiment.

Key words: technology, large white breed, growth rate index, fattening qualities.

УДК: [636.09:616.995.42]:636.92

ПСОРОПТОЗ КРОЛІВ

К. В. Кир'янова, здобувачка вищої освіти, 03katya092004@gmail.com

Науковий керівник – канд. вет. наук, доцентка **Найдіч О. В.**

Миколаївський національний аграрний університет

У статті викладено результати досліджень щодо ефективності застосування різних методів лікування хвороби. Аналіз підтвердив більш швидке одужання кролів при використанні такої схеми лікування, що передбачає ін'єкції та місцеву обробку, ніж з

використанням тільки місцевої обробки. Отримані дані можуть бути використані для вдосконалення схем лікування псороптозу кролів.

Ключові слова: псороптоз, кролики, псороптозний кліщ, івермектин, адвантейдж, профілактика захворювання, хлоргексидин.

Постановка проблеми.

Псороптоз у кролів – актуальна проблема, оскільки це поширене паразитарне захворювання, викликане вушним кліщем *Psoroptes cuniculi*. Він спричиняє запалення вушних раковин, свербіж, біль, зниження апетиту та продуктивності. При відсутності лікування можливий розвиток бактеріальних ускладнень, отиту та менінгіту, що може призвести до загибелі тварини [5]. Актуальність також зумовлена високою контагіозністю, що створює ризик масового зараження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Псороптозний кліщ (лат. *Psoroptes cuniculi*), зображений на рисунках 1 і 2 – це зовнішній паразит, який викликає вушну коросту (псороптоз) у кроликів, а також може уражати інших тварин, таких як вівці, кози та коні. Кліщ відноситься до роду *Psoroptes* із родини *Psoroptidae* та має високий рівень контагіозності, тобто легко передається від однієї тварини до іншої [5].

Рис. 1 Псороптозний кліщ

Рис. 2. Псороптозний кліщ під мікроскопом

Паразит мешкає переважно у внутрішній частині вушної раковини та в слуховому проході. Харчується тканинною рідиною, викликаючи подразнення та запальну реакцію. Продукти його життєдіяльності спричиняють алергічні реакції, сильний свербіж і формування кірочок у вухах. Без лікування може призвести до розвитку отиту, запалення мозкових оболонок і навіть летального результату.

Псороптоз (*Psoroptes cuniculi*) у кролів має певну сезонність, яка пов'язана з умовами навколишнього середовища, фізіологічним станом тварин і факторами догляду [2].

Осінь та зима – найбільш небезпечний період для зараження кролів псороптозом. В цей час кліщі активізуються через зниження імунітету у тварин, яке спричинене сезонним авітамінозом і стресом від зміни температур. В

закритих приміщеннях (крольчатниках) підвищена вологість і скупченість тварин сприяють швидкому поширенню паразита [2].

Влітку при високих температурах ($>30^{\circ}\text{C}$) та сухому повітрі кліщі менш активні, а їхня життєздатність поза організмом господаря знижується [2].

Регулярне провітрювання приміщень і ультрафіолетові промені гальмують розвиток інфекції [2].

Виділяють 3 стадії протікання псороптозу [3]. Їх характеризують такі клінічні ознаки:

1. Початкова стадія (інкубаційний період 5–15 діб). На ранніх етапах інвазії клінічні прояви, як правило, маловиражені. Спостерігається помірне занепокоєння тварини, епізодичні ривкоподібні рухи головою та періодичне чухання вушних раковин задніми кінцівками або тертя головою об навколишні предмети. У вушній порожнині відзначаються гіперемія, локальний набряк та підвищена чутливість тканин, що зумовлює негативну реакцію тварини на дотик [3].

2. Розгорнута стадія (через 2–3 тижні після зараження). За прогресування інвазії клінічна симптоматика набуває більшої інтенсивності. Домінуючими проявами є виражений пруритус, унаслідок якого тварина активно розчісує вуха, що може спричинювати поверхневі травми шкіри. У вушній раковині формуються характерні кірки та струпи, представлені висохлим ексудатом жовтувато-коричневого або сіруватого забарвлення. Часто відмічається неприємний запах, зумовлений вторинною бактеріальною мікрофлорою. Постійне розчісування призводить до алопеції периаурикулярної ділянки. Дотик до вух супроводжується болючістю; можливі зміни положення голови та деформація вушних раковин через їх потовщення та набряк [3].

3. Ускладнена стадія (за відсутності лікування). Без своєчасної терапії патологічний процес може поширюватися на середнє та внутрішнє вухо, що супроводжується тяжкими неврологічними розладами. Спостерігаються порушення координації та рівноваги, вимушений нахил голови (кливошия), а в окремих випадках — ознаки ураження лицевого нерва, зокрема асиметрія морди, опущення вуха чи повіки. Загальний стан тварини погіршується: виникає анорексія або значне зниження апетиту, пригнічення та зменшення рухової активності [3].

Отже, псороптоз у декоративних кролів проявляється поступово, починаючись із легкого свербежу і почервоніння, а без лікування може призвести до важких ускладнень, включаючи неврологічні порушення.

При аналізі літературних джерел з'ясували, що діагностика псороптозу (*Psoroptes cuniculi*) базується на клінічних ознаках, лабораторних дослідженнях та диференційній діагностиці для виключення інших патологій вух [3].

Для підтвердження наявності кліщів проводять мікроскопічне дослідження. Вушний ексудат або зішкріб кірок досліджують під мікроскопом. Виявляють *Psoroptes cuniculi* – рухливі овальні кліщі з довгими щетинками на ногах [2].

У складних випадках, коли мікроскопія не дає точного результату, можливе використання: ПЛР-діагностики – виявлення ДНК кліщів у зразках або серологічного аналізу – пошук антитіл до паразитів, але цей метод рідко використовується [1].

Лікування псороптозу (*Psoroptes cuniculi*) спрямоване на знищення паразита, усунення запалення та відновлення ушкоджених тканин. За даними авторів [5], які запропонували використовувати акарицидні препарати, симптоматичну терапію та покращенням умов утримання.

Акарицидні препарати поділяють на препарати системної дії (Імідаклоприд, Івермектин, Селамектин, Моксидектин) та місцеві препарати (вушні краплі Амітразин, Івермек-гель, Фіпроніл спрей) [3].

Завданнями симптоматичної терапі є усунення свербіжу (Дексаметазон, Дифенгідрамін, Супрастин), антибактеріальна терапія (Отипакс, Софрадекс, Амоксицилін, Цефтріаксон) та лікування вторинних уражень (Вазелін, Хлоргексидин, Левомеколь, Солкосерил) [1].

До оптимізації умов утримання відносять дезінфекцію клітки та інвентарю (Хлоргексидин), поліпшення вентиляції та зменшення вологості, додавання вітамінів А, Е, D для покращення стану шкіри [5].

Метою даної роботи було узагальнення актуальних відомостей про псороптоз декоративних кролів та розробка найефективнішої схеми лікування цієї хвороби.

Для поставленої мети були вирішені наступні *завдання*:

1. Провести моніторинг псороптозу у кроликів;
2. Описати клінічні ознаки у кролів хворих на псороптоз;
3. Визначати порівняльну ефективність лікування кролів хворих на псороптоз.

Матеріали і методика.

Дослідження проводилися на базі ветеринарного кабінету, м. Миколаїв.

Об'єктом для дослідження слугували декоративні кролики, які були хворі на псороптоз.

Матеріалами для дослідження були:

- звітна ветеринарна документація (журнал реєстрації хворих тварин) ветеринарного кабінету;
- патологічний матеріал від хворих тварин: зішкріб зі шкіри внутрішньої поверхні вушної раковини, вушний секрет (ексудат, кірки, лусочки), виділення з вушного каналу, кров (при системних ускладненнях).

Діагноз псороптоз ставили на підставі клінічного дослідження хворих тварин (проводили загальноприйнятими у ветеринарній медицині методами), проводили мікроскопію зішкрібів або вушного секрету з уражених ділянок вуха.

Результати досліджень.

Провівши моніторинг щодо хвороб декоративних кролів упродовж 2025 року до ветеринарного кабінету було доставлено 22 кролика з клінічними

ознаками на псороптоз. Захворювання проявлялося ураженням вушних раковин, наявністю кірок, свербіжу, пригніченням загального стану.

Для вивчення найбільш ефективного лікування на псороптоз було сформовано 2 групи тварин у кожній групі по 11 хворих (таблиця 1).

Тварини першої групи лікувались з використанням ін'єкцій та місцевої обробки вух. Для цього використовували системну терапію для знищення кліщів використовуючи Івермектин (0,2-0,4 мг/кг) підшкірно кожні 7-10 днів, 2-3 ін'єкції або селамектин (6-18 мг/кг) наноситься на холку один раз, повтор через 30 днів. Потім проводили очищення вух.

Перед нанесенням місцевих препаратів очищували вушні канали від струпів застосовуючи розчин хлоргексидину 0,05% або розчин перекису водню. Для цього потрібно змочити ватний диск і акуратно видалити кірки.

Для місцевої обробки вух використовували Оридерміл – 1-2 краплі у вухо 1 раз на добу протягом 7-10 днів.

Для протизапальної та антибактеріальної терапії назначали протизапальні вушні краплі Софрадекс – 1-2 рази на добу.

Також були прийняті додаткові заходи для знищення кліщів у навколишньому середовищі. Це обробка всієї шерсті акарицидом Бутокс (розводили згідно інструкції) та повна дезінфекція клітки, годівниць, мисок (обробка паром).

Тварини другої групи лікувались тільки з використанням місцевої терапії.

Їм очищали вуха лосьйоном Отіфірон. Змочували ватні тампони щоб акуратно видалити скоринки.

Місцеве знищення кліщів відбувалось з використанням препарату Амідель-гель. Його наносили у вухо 1 раз на добу протягом 7-10 днів.

Також були назначені краплі Адвантейдж, які наносились на холку два рази з інтервалом 30 днів.

Для антибактеріальної та відновлюючої терапії використовували вушні краплі Софрадекс (1-2 рази на день). Обробляли вуха загоюючими засобами-Хлорофіліпт.

Результати досліджу представлені у таблиці 1.

Табл. 1. Порівняльна ефективність лікування кролів хворих на псороптоз

Групи тварин	Лікування	Одужало	Ефективність лікування, %	Середній термін одужання (днів)
1 група	Ін'єкції та місцева обробка вух	11	100	14
2 група	Місцева обробка вух	11	100	21

З таблиці 1 ми бачимо, що в обох групах було досягнуто 100% одужання тварин, що свідчить про загальну ефективність обох схем лікування псороптозу

кролів. Водночас встановлено суттєву різницю у тривалості лікування: у групі, де застосовували ін'єкційний препарат у поєднанні з місцевою терапією, клінічне одужання наставало в середньому на сім днів раніше порівняно з тваринами, яких лікували лише місцевими засобами. Це проявлялося швидшим зникненням свербіжу, очищенням вушних раковин від кірок та нормалізацією загального стану кроликів.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

1. Результати моніторингу показали, що впродовж 2025 року перехворіло на псороптоз 22 декоративних кролика

2. Захворювання проявлялося ураженням вушних раковин, наявністю кірок, свербіжу, пригніченням загального стану.

3. Комбінована схема лікування (ін'єкційна разом з місцевою) є більш ефективною з точки зору скорочення термінів терапії та відновленням загального стану тварин, що має важливе практичне значення для ветеринарної медицини, особливо при лікуванні декоративних кролів.

4. Застосування системних акарицидних препаратів у поєднанні з місцевою обробкою вух забезпечує швидше зникнення клінічних ознак, зменшення свербіжу та очищення вушних раковин від патологічних кірок.

5. Отримані результати свідчать про доцільність впровадження комплексного підходу до лікування псороптозу кролів у практику ветеринарної медицини, а також можуть бути використані при розробці покращених рекомендацій щодо терапії та контролю цього захворювання у декоративних кролів.

Список використаних джерел

1. Методи боротьби і профілактика зараження вушних кліщем у кроликів URL: https://pesyk.kiev.ua/metodi-borotbi-i-profilaktika-zarazhennya-vushnix-klisshem-u-krolikiv/#google_vignette

2. Кролівництво: бібліограф. покажч. / упоряд.: О. А. Шевчук, Л. В. Кулакевич; під ред. Н. Г. Дудкевич ; відп. за вип. М. В. Кондратова. Вінниця : ВНАУ, 2015. 40 с.

3. Основні хвороби кроликів: симптоми і профілактика найбільш частих захворювань URL: <https://avamarket.com.ua/porady-expertiv/kroly/osnovni-hvorobi-krolikiv-simptomi-i-profilaktika-najbilsh-chastih-zahvoryuvan>

4. Технології кролівництва URL: <https://www.xn--h1aaebdrn.com.ua/technology/tehnologiya.html>

5. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. Практикум: Навч. посібник / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, М.П. Прус, Н.М. Сорока. К.: Вища освіта, 2004. 238 с.: іл.

K. Kyrianova. PSOROPTOSIS OF RABBITS

The article presents the results of research on the effectiveness of various methods for treating the disease. The analysis confirmed a faster recovery of rabbits when using a treatment regimen that includes both injections and local therapy, compared to using local treatment alone. The obtained data can be used to improve treatment protocols for rabbit psoroptosis.

Keywords: psoroptosis, rabbits, psoroptic mite, ivermectin, Advantage, avian influenza, disease prevention, chlorhexidine.

УДК: 636.08:616-001.4:616-089

ХІРУРГІЧНЕ ЛІКУВАННЯ РАН У ВЕТЕРИНАРІЇ: ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ МЕТОДИ

Д. Д. Комісарова, здобувачка вищої освіти

*Науковий керівник – канд. вет. наук, доцентка **Найдіч О. В.***

Миколаївський національний аграрний університет

У статті розглядаються основні методи хірургічного лікування ран у ветеринарній практиці. Аналізуються традиційні методи первинної та вторинної хірургічної обробки, а також сучасні інноваційні методи, такі як використання біоматеріалів, регенеративної медицини та лазерної хірургії. Оцінюється ефективність кожного підходу та їх роль у прискоренні загоєння ран у тварин.

Ключові слова: хірургічне лікування, ветеринарна медицина, рани, регенеративна медицина, лазерна хірургія, біоматеріал

Постановка проблеми.

Рани у тварин є поширеною проблемою у ветеринарній практиці. Вони можуть виникати внаслідок механічних ушкоджень, укусів, хірургічних втручань або інших травм. Лікування ран — це складний процес, що потребує ретельного підходу, адже неправильне ведення може призвести до інфекційних ускладнень, затримки загоєння або навіть втрати функції ураженої ділянки. Основними завданнями при лікуванні ран є профілактика інфекцій, стимуляція регенерації тканин та мінімізація больового синдрому. Ефективність лікування залежить від своєчасної діагностики, правильного вибору хірургічного методу та застосування сучасних технологій, що сприяють покращенню загоєння тканин [1, 2, 3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Раною називають механічне ушкодження тканин і органів, з порушенням їх анатомічної та клітинної цілісності, з втратою захисних або фізіологічних функцій тканин. Рановий процес у тварин — це складний біологічний механізм, що запускається у відповідь на пошкодження тканин, які порушують їхню цілісність. Його основна мета — відновлення структури та функцій пошкодженої ділянки.

Сьогодні головним принципом лікувальних заходів при ранах є створення оптимальних умов для процесу загоєння та максимальний захист тканин і організму в цілому. Ціль реконструкції рани — максимальне збереження тканин та частин тіла, повернення пацієнта до виконання повноцінних функцій з найкращим косметичним результатом [12].